

Importància de les edicions crítiques

Els moviments d'espiritualitat tenen en historiografia unes constants històriques en llurs evolucions. Per estudiar-les i copsar el vertader sentit d'aquests moviments cal seguir amb molta cura els primers anys i interpretar i àdhuc criticar —en un sentit positiu— les seves fonts.

Això mateix ens passa a cadascú de nosaltres quan volem evocar el record, paraules i fets d'algun dels nostres estimats avantpassats.

Per suposat això mateix succeeix en la transmissió dels fets i doctrina de Jesús. A mi m'impresiona moltíssim aquelles paraules de Papias de finals del segle I i principis del II, bisbe de Hieràpolis de Frigia en el seu llibre "*Explicacions dels dits del Senyor*"¹ Diu textualment: «Jo vaig aprendre molt bé dels apòstols (ancians) i vaig gravar ben bé en la memòria els manaments que foren donats pel Senyor a la nostra fe... Jo preguntava sempre que és el que havien dit Andreu, Pere, Felip, Tomàs, Jaume, Joan, Mateu o qualsevol altre deixeble del Senyor, o que és el diuen Aristón i Joan l'ancià, deixebles del Senyor. Marc fou l'interpret i portaveu de Pere i escriví amb fidelitat (l'evangeli). Ell mateix no els havia sentit del Senyor Jesús, ni havia estat el seu deixeble; tanmateix, més endavant havia estat deixeble de Pere. Marc escriví el que havia escoltat de Pere, referent a les sentències o frases del Senyor Jesús. Quant a Mateu, ordenà en llengua hebrea les sentències del Senyor o l'evangeli».²

És així com els llibres inspirats i reconeguts com a tals per l'Església van tenir en llur origen una interessant evolució: primer els fets o les paraules de Jesús foren transmeses oralment i després aquests fets o paraules foren recitats o llegits oficialment i per últim serà fixat definitivament per escrit el que denominem les Sagrades Escripures. En les comunitats cristianes de l'època dels apòstols es predicava oralment el que direm Nou Testament.

L'Església representava la tradició vivent i era l'òrgan de transmissió d'aquest missatge sota l'acció de l'Esperit Sant, tanmateix de mica en mica s'intenta posar per escrit tota aquesta tradició, sempre sota el guiatge i autoria principal de l'Esperit Sant.

En els meus trenta-cinc anys de docència i estudis sobre la història de l'Església, bé he pogut comprovar que existeix una analogia entre les fonts històriques dels moviments espirituals que constantment germinen en l'Església i l'origen històric de les fonts dels evangelis. Tanmateix cal remarcar que en els evangelis hi ha l'autoria divina, garantia del decisiu influx del mateix Déu sobre els esmentats evangelis.

Òbviament que aquesta autoria divina no es troba pas en les altres fonts tot i que si aquestes participen del vertader «sensus evangèlic» cal respectar-les i àdhuc venerar-les especialment si aquests moviments d'espiritualitat han estat aprovats per l'Església, com es el cas del moviment que recolza el llibre «*Camino*», obra cabdal del beat Josep Maria Escrivà de Balaguer.

És molt oportú, doncs, que després de 60 anys s'hagi fet una edició crítico-històrica. Òbviament que el «*Camino*» és un dels pilars del

¹ J. M. MARTÍ BONET, *Història de l'Església Antiga* (Barcelona, 2001), pàg. 63.

² J. M. MARTÍ BONET, *Història ...*, pàg. 347.

moviment espiritual de l'Opus Dei que cal presentar-lo amb tota claredat i fortesa crítico-històrica. Els epígrafs en els que es divideix el llibre són prou significatius del profund calat espiritual d'aquesta obra. Heus aquí l'enunciat dels mateixos: seguir a Crist (oració, expiació, examen, vida interior, treball i Amor); segon epígraf: cap a la santedat, caminar en l'Església (Eucaristia, Comunió, fe, virtuts i lluita interior); tercer epígraf: Plenament en Crist, vocació i missió (Voluntat i Glòria de Déu, infància espiritual, vocació i missió apostòlica).

Els temes, doncs, del «Camino» formen el disseny segons el qual de mica en mica s'anirà encarnant l'espiritualitat de l'Opus Dei. Cal estudiar, com ho fa el present llibre, les característiques, missió o si voleu l'específic carisma. D'aquí la importància d'aquest estudi històrico-crític. Així s'ha fet amb altres moviments d'espiritualitat en el transcurs de la història de l'Església. Recordem per exemple la Regla de Sant Agustí, la de Sant Benet, les obres de Sant Bernat o la vida de Sant Francesc d'Assís...

Deixeu-me fer una petita digressió sobre el concepte de la pobresa i de la vida de Sant Francesc, pilars fonamentals de l'espiritualitat franciscana. Fou Sant Francesc d'Assís la figura capdal del moviment reformador espiritual del segle XIII i ens atreviríem a dir, el personatge que millor copsà el significat dels consells evangèlics en la història de l'Església. Fou un autèntic do de Déu que Crist obsequià a la seva Església. Però es paradoxal que en la figura senzilla, humil i pacificadora de Sant Francesc s'oculti un dels enigmes més confusos i contradictoris de la historiografia. El motiu d'aquest enigma i de la aferrissada lluita posterior rau en el fet que no s'elaborà en el moment oportú un estudi històrico-crític de la seva vida. Cosa que no succeí fins l'any 1894 quan el protestant Paul Sabatier presentà un estudi crític de la biografia de Sant Francesc.

La dificultat es podria resumir en les presentacions contradictòries d'una vida del Sant i del concepte de pobresa. Cada una d'aquestes dues tendències es volien imposar en l'orde. Els rigoristes, per exemple, exigien que els franciscans practiquessin la pobresa total basant-se en la vida de Sant Francesc. En canvi els moderats estaven convençuts de la necessitat d'adaptar el gran ideal de la pobresa a l'evolució d'un orde cada cop més nombrós. L'enfrontament basat en aquestes dues interpretacions de la biografia de sant Francesc aconsellà que s'escrivís una biografia oficial i així es pogués assolir la pau interna. Efectivament el capítol general del 1260 —trenta-quatre anys després de la mort de Sant Francesc— confià a Sant Bonaventura la tasca d'escriure una vida oficial. Aquesta biografia es denominà *Legenda Major*. Un cop acceptada aquesta biografia les anteriors foren cremades "pro bono pacis". Fou un gran absurd doncs la *Legenda Major* també era partidista i la pau interna de l'orde no arribà. Es començaren les llastimoses lluites entre els observants i els fraticelli amb gran perill per la unitat de l'Església.³

La història doncs ens diu que aquests moviments espirituals cal que es basin en unes fonts històriques vertaderes. Mai la bona història ha de fer por als membres d'aquests moviments. «La veritat us farà lliures». Per això es tant important que s'hagi fet aquesta edició crítico-històrica del

³ J. M. MARTÍ BONET, *Història de l'Església Medieval* (Barcelona, 2000), pàgs. 489-491.

«Camino», a cura del professor Pedro Rodríguez. És la base per estudiar l'autèntic carisma. Carisma palesat en uns trets ben clars com hem exposat es els epígrafs suara presentats.

D'aquests trets cal remarcar —segons la meva opinió— la santificació a través del treball. És un tema de gran interès actual.

Permeteu-me fer una nova i última digressió. Em vull referir al bon baró i genial arquitecte Antoni Gaudí del qual durant aquest any en celebrem el seu centenari. Afirmar: «Déu continua la creació mitjançant l'home. L'artista —el treballador— no ha de considerar-se un creador, sinó un humil continuador de l'obra del gran Arquitecte. No es tracta de copiar superficialment les formes o els colors. Els copistes no col·laboren. Es tracta de col·laborar amb Déu atansant-se cada cop més a la seva Intel·ligència i al seu Amor. Per això l'originalitat del bon artista consisteix a tornar a l'origen, a tornar a les solucions divines. És molt bo, doncs, que l'artista cerqui la il·luminació de l'autèntica i original Bellesa creadora. Amb el nostre treball col·laborem amb Déu, continuant l'obra divina de la creació».

Són unes frases que bé coincideixen amb moltes expressions del «Camino» que indiquen un dels trets fonamentals de l'espiritualitat del beat Josep M. Escrivà de Balaguer. No sols és necessari que «Camino» es difongui arreu del món, amb més de 5 milions d'exemplars, sinó que s'estudii històricament i crític el llibre que avui ens plau presentar. Per això hem resta felicitar a l'autor d'aquesta edició crítico-històrica, el Dr. Pedro Rodríguez i augurar que amb sinceritat, entusiasme i fidelitat prosseguim tots el camí iniciat per Jesucrist del qual «Camino» es un espill a seguir.

Jesucrist és el camí, la veritat i la vida!

Enhorabona i Gràcies.

Mn. Josep M. Martí Bonet
29-IV-2002